

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

ראש השנה דף יח

ענינו: כולן נסקרין בסקירה אחת

דברי הגמ'

אבוה אלו י' ימים שבין ר"ה" ליוה"כ: בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון: מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא ריש לקיש אמר כמעלות בית מרון" (אמרי"ם) רב יהודה אמר שמואל כחיילות של בית דוד אמר רבב"ח א"ר יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת אמר ר"ג בר יצחק אף אנן

מהרש"א

כמעלות בית חורון כו'. כך היא הגירסא לפנינו בכל הנוסחאות של הגמרות וי"ל ללא פליגי ללא דכל הנך פירושי דבני מרון כוליהו אימנהו ציה וכוונו צזה על ג' כחות בני אדם שהם לדיקים ורשעים וציונים שדונין צר"ה ומאן דמפרש כבני אימנא נחווין על כח הרשעים כמו שהלאן נמנה לטבח כן נמנו הרשעים למיתה ומאן דמפרש כמעלות בית חורון נחווין על כח הציונים כמו שהם צמעלות בית חורון נמנין צמקום מילוע מצ' הלדיין כן נמנו הציונים צו ציום אס להשמאל אס להימין ומאן דמפרש ליה כחיילות של בית דוד שהם נמנים צלאחם למלחמה נחווין ללדיקים כמפורש צפ"י יוחסין לב' צחיילות של בית דוד כו' מאי קרא לג' והתיחשם צלאח המלחמה וטעמא מאי אר"י אמר רב כדי שתהא זכותן וזכות אבותן מסייעתן

פירוש המשניות לרמב"ם
בארבעה פרקים העולם נדון בפסח על התבואה כו': (דף כז ע"א) על התבואה צמה שיחדש עליה מלקות ואס תהיה מרובה או מעוטה. וצני מרון הלאן מרגום כצאים אמרנא ועינו שמתשבין על בני אדם ודנין עליהם צצריאות וצחלאים והמות והחיים וולתם מעניני האדם והנגלה מזה המאמר מצואר כאשר תראה אצל הנסתר ענינו קשה מאד צלי ספק:

תוספות יו"ט ראש השנה א, ב

צקדוק גדול. מ"מ כולן נסקרין בסקירה אחת. וז"ש הרמב"ם. והנגלה מזה המאמר מצואר כאשר תראה אצל הנסתר ענינו קשה מאד צלי ספק ע"פ כי האדם א"א לציירו שני הפכים צנושא אחד. צזמן אחד. שיעצרו אחד אחד ויהיו נסקרים בסקירה אחת. אצל כמו שא"א להשיג מהומו יצצרך ויתעלה זכרו נלח. כן א"א להשיג השגחתו וסקירתו שאס היינו משיגים דרך השגחתו כצר היינו משיגים עלמותו. זה א"א צשום פנים: וצחג צידונין ע"פ

בני יששכר מאמרי חודש תשרי, ב, לג

ומעתה נבא לביאור מקראי קודש הנ"ל, אמר אברהם, האף תספה צדיק עם רשע (רצ"ל אותו שהוא צדיק בהצטרפות עם הרשע, היינו כשמעריכין מעשיו נגד מעשה הרשע הרי הוא צדיק הגם שאינו צדיק גמור באמת) חלילה לך מעשות וכו' להמית צדיק

השופט כל הארץ) הבן, ומעתה תתבונן את אשר גילו לנו חכמינו ז"ל ברוח קדשם, תנא וכולם נסקרין בסקירה אחת, בכדי להעריך מעשה ישראל נגד האומות בהצטרפות, וכן הצדיקים בהצטרפות רשעים הנה יחשבו לצדיקים וה' ית"ש יצדיקם ביום הדין ומוציא לאור משפטיהם, אמן.

והנראה דהנה הצרפית אמרה לאליהו באת אלי להזכיר את עוני [מ"א יז יח], ופירשו רז"ל שאמרה עד שלא באת אלי הייתי נחשבת לצדקת בערך הרשעים וכשבאת אצלי הנה בערך כרשעה אחשב [ילקו"ש מ"א רמו ר"ט], הנה דעת להבין בזה חסדי הש"י אשר יחשב האדם לצדיק בערך הרשעים, הגם שאינו צדיק באמיתי, כשמעריכין מעשיו נגד הרשע הנה בערכו צדיק הוא לצדיק יחשב, והנה בערך רוממות גדולתו ית"ש אין שום נברא יוצא ידי חובתו נגד בוראו, וצבא מרום לא זכו בעיניו, ומכל שכן האדם הארצי שוכני בתי חומר, אבל הוא ית"ש אינו דן את האדם אלא כערך הארציים הנוטה אחר תאות החומריות כי בעפר יסודם, ובהעריך איזה איש פרטי אשר כובש תאוותו בצד מה יותר משארי האישים החומרים הנה לצדיק יחשב.